

Nytt tak på gråsteinshus, G20 B2, Radøy Kommune.

I forbindelse med at eg har overtatt den gamle familegården på Sylta, nord i Radøy kommune (G20 og B2), ønsker eg å sette garden tilbake i sin opprinnelige stand. Eg er i stor grad ferdig med hovedhuset på garden, og har no retta blikket mot dei andre bygga.

Eg har valgt å begynne med hestestallen, som er eit gråsteinsbygg. Bygget skal i første omgang nyttast som redskapshus, men målet er å starte opp med villsau. Tanken er at villsauen skal kunne gå ut og inn av bygget, slik den sjølv ønskjer.

Målet er å sette bygget i stand igjen, med et nytt tak. Tilnærmet likt det som stod der tidligere.

Bygget har tidlegare vert nytta som hestestall og redskapshus. Bygget er mura i gråstein og stod ferdig i 1905 (jfr. Norske Gardsbruk Hordaland Fylke II, Midt- og Nordhordland, 1964). Ramme og taksperrene var lagt oppå steinmurane, og inneheld eit lite loft, der det vart lagra hesjestaur og hø. y.

1.1 Nytt tak og gjenoppbygging

Det er ein målsetning at bygget skal sjå tilnærma likt då det var nytt . Men for å sikre gråsteinsmurane (at dei ikkje sig ut), samt å få godt feste til nytt tak, har tømrrar anbefalt at det støypes ein ringmur oppå dei gamle steinmurane.

Murane slik dei fremstår i dag, gir ein innvendig høgde på 1,9 meter. For at bygget skal være brukarvennlig, ønskjer eg å heve høgda på bygget. Eg har diskutert med tømrrar, og han anbefaler ein ringmur som er 30 cm høg og 20 cm brei. Han anbefaler at det bygges en 50 cm høg knevegg oppå ringmuren. Nytt støypt golv inne i bygget vil bygge noko opp, men ringmur og knegg vil gje ein høgde inne på ca 2,4 meter. På toppen kjem eit høyloft med ei høgde på 1,8 meter.

Den støypte ringmuren vil være 30 cm høg og 20 cm brei , og gå heile vegen rundt bygget oppå gråsteinsmurane (kant i kant med innsida av bygget). Ein får då ein sammanhengande ringmur som

held steinen på plass, samstundes som takramma får godt feste. Ringmuren i betong vil være skjult av taksperrene, som stikk litt ut. I dei tilfellene den blir synlig, blir dette skjult med stein eller trepanel. Bygget blir brukarvennlig og ein får sikra gråsteinsmurane. Klimaet nord på Radøy kan vinterstid vera vindfullt og tøft, og det er viktig at taket heng ordentlig fast.

På nordsida av bygget blir det ei dør i gavelveggen, der ein kan ta inn høyr eller hesjestaur. Dette blir likt det var før. Inne på loftet blir det eit golv av grov treplank. Det er eit ønske om å lage eit vindauga i gavelveggen mot sør. Dette for å sleppe inn dagslys på loftet. Vinduget skal ha sprosser og vil ellers passe til bygget.

2.1 Bygget slik det såg ut ca. 1974.

Her kan ein sjå korleis bygget såg ut i 1974. Bygget var då uendra sidan det var nytt i 1905.

Det raudmåla loftet vart nytta både som høyrloft og lager for hesjestaur. Taksperrene var festa til gråsteinsmurane med ei treramme. Taksperrene var dekkja av sutak. Taket var dekkja med (i utgangspunktet) oransje/ naturell farga takstein. Litt etter litt vart denne mørkare.

På biletet ovafor kan ein sjå bygget frå sør og aust. Ein kan sjå at taket på austsida gjekk heil ned i bakken. Eit problem med at taket gjekk heilt ned i bakken, var at det trekte inn fuktighet i ramma. Jord og stein var med å sprengje ut taksperrene. Dett medførte igjen at ramma og taket begynte å råtne. Taksteinen var heller ikkje tett og taket vart meir og meir råteskada. For ca. 10 år sidan måtte taket av sikkerhetsmessige hensyn fjernast.

På nordsida av bygget, var det ei dør i gavelveggen, der ein kunne ta inn høyr, hesjestaur og anna.

Inngangsdør til stallen var på vestsida av bygget. Ved sida av døra var det eit vindauga som slapp inn dagslys.

2.2 Etterbruk

Bygget skal straks det er ferdig, takast i bruk som redskapshus. Oppbevaring av gjerdenetting, staur, slåmaskin osv. Men målsetningen på sikt (innan 2-3 år) er å starte opp med villsau. Tanken er at villsauen skal kunne gå ut og inn av bygget, slik den sjølv ønskjer. Det blir ein stad det sauen kan finne ly, høyr og kraftfor.

Med vennlig helsing

Jostein K. Sylta